

Handläggare
Lena Carling
Telefon: 08-508 36 224**Till**
Kommunstyrelsen

Förslag till nationell plan för hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning

Svar på remiss från kommunstyrelsen, Dnr KS 2024/894

Sammanfattning

Socialstyrelsen och Nationella vårdkompetensrådet fick i januari 2023 i uppdrag av regeringen att ta fram förslag till en nationell plan för hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning (S2023/00256). Regeringen ändrade den 23 maj 2024 uppdraget genom att bland annat ge Socialstyrelsen i uppdrag att via Nationella vårdkompetensrådet inhämta synpunkter från ett antal aktörer på det förslag till nationell plan för hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning som tagits fram.

Nationella vårdkompetensrådet önskar inhämta synpunkter på de 25 förslag på insatser för att förbättra hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning som rådet föreslår i den nationella planen.

Av remissvaret bör det tydligt framgå för respektive förslag till insats om remissinstansen instämmer i, motsätter sig eller inte har några synpunkter på förslaget. Den som är tveksam bör klart redovisa detta. Äldreförvaltningen lämnar synpunkter på de förslag som förvaltningen bedömer berör kommunal hälso- och sjukvård.

Yttrandet ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 8 oktober 2024. På grund av den korta svarstiden blir svaret ett kontorsutlåtande som anmäls för kännedom till äldrenämnden den 22 oktober 2024

Förvaltningen instämmer i flera av rådets förslag på insatser. Dock önskar förvaltningen ett förtydligande om vilket förhållande som den förslagna nationella planen för hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning har till andra styrdokument.

Bakgrund

Socialstyrelsen och Nationella vårdkompetensrådet fick i januari 2023 i uppdrag av regeringen att ta fram förslag till en nationell plan för hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning (S2023/00256). Regeringen ändrade den 23 maj 2024 uppdraget

genom att bland annat ge Socialstyrelsen i uppdrag att via Nationella vårdkompetensrådet inhämta synpunkter från ett antal aktörer på det förslag till nationell plan för hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning som tagits fram. Uppdraget slutredovisades den 31 maj 2024.

Nationella vårdkompetensrådet önskar inhämta synpunkter på de 25 förslag på insatser för att förbättra hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning som rådet föreslår i den nationella planen.

Av remissvaret bör det tydligt framgå för respektive förslag till insats om remissinstansen instämmer i, motsätter sig eller inte har några synpunkter på förslaget. Den som är tveksam bör klart redovisa detta.

Övriga remissinstanser är stadsledningskontoret och socialnämnden.

Äldreförvaltningen lämnar synpunkter på de förslag som förvaltningen bedömer berör kommunal hälso- och sjukvård.

Ärendet

Nationella vårdkompetensrådet inrättades i januari 2020 och har som övergripande mål att nationellt samordna och effektivisera kompetensförsörjningen av hälso- och sjukvården. Rådet är ett rådgivande organ med representanter från regioner, kommuner, lärosäten, Socialstyrelsen och Universitetskanslersämbetet (UKÄ).

Rådet har lämnat ett förslag till nationell plan som syftar till att förbättra hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning av legitimerad personal. Uppdraget omfattar såväl offentliga som privata vårdgivare samt både regionalt och kommunalt finansierad hälso- och sjukvård. Planen bör utgöra planeringsunderlag både på kort och på lång sikt för de aktörer som ansvarar för kompetensförsörjningen. Den kan också ge stöd till ökad kontinuitet och systematik i arbetet med hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning. Planen föreslås att gälla 2025–2028.

Rådets fortsatta arbete med planen är att förankra, samordna och följa upp de berörda aktörernas arbete utifrån de förslag som föreslås. Berörda aktörer är kommuner, regioner, statliga myndigheter såsom universitet och högskolor, Socialstyrelsen, Universitetskanslersämbetet (UKÄ) och regeringen.

Förslagen är framtagna i dialog med berörda aktörer och utifrån rådets erfarenheter gällande kompetensförsörjning i hälso- och sjukvården. Berörda aktörer har lyft utmaningen med att det finns ett antal olika vägledningar, lagfästa bestämmelser, allmänna råd, riktlinjer och handböcker för hälso- och sjukvårdens verksamhetsföreträdare och personal att ta hänsyn till i samband med kompetensförsörjningsfrågor.

För varje förslag på insats anges nuvarande lagfäst bestämmelse, vilken aktör som insatsen riktar sig till samt förslag till hur uppföljning av insatsen ska genomföras.

En årlig uppföljning redovisas till regeringen av rådet. I rapporten redovisas berörda aktörers arbete med hur de föreslagna insatserna fortlöper. Rådets uppföljning av insatserna utgår från respektive berörda aktörers styrdokument. Uppföljningen kommer att utvecklas vartefter arbetet med planen fortsätter.

Rådets förslag på insatser med äldreförvaltningens synpunkter presenteras under rubriken förvaltningens synpunkter och förslag.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande äldreomsorgsfrågor. Yttrandet ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 8 oktober 2024. På grund av den korta svarstiden blir svaret ett kontorsutlåtande som anmäls för kännedom till äldrenämnden den 22 oktober 2024.

Jämställdhetsanalys

Rådets förslag på insatser är könsneutralt utformat och förväntas inte få några negativa konsekvenser för jämställdheten. Äldreförvaltningen anser att rådets förslag att stödja rekryteringen av underrepresenterat kön till yrken inom hälso- och sjukvården främjar jämställdheten.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förslag inom hälso- och sjukvårdens organisation, verksamhet och ledning

Rådets förslag till insats: Kommuner bör säkerställa att medicinsk kompetens finns på alla ledningsnivåer inom den kommunala hälso- och sjukvården samt att mandat, innehåll och syfte tydliggörs inom och mellan respektive nivå.

Förvaltningen instämmer i rådets förslag men efterlyser ett förtydligande om vilken medicinsk kompetens som ska finnas på alla ledningsnivåer. Äldreförvaltningen har i tidigare PM - Säkerställa likställighet och tillgång till likvärdig vård och omsorg Dnr ALD 2021/433 lyft behovet av att utveckla tydliga ledningsstrukturer och processer samt samverkansorganisationer för hälso- och sjukvården inom staden både centralt och på stadsdelnivå. Staden behöver även bevaka eventuella nya förslag som ges i regeringens utredningen Stärkt medicinsk kompetens i kommunal hälso- och sjukvård Dir 2023:98 som väntas vara klar hösten 2024.

Rådets förslag till insats: Regioner och kommuner bör besluta om ett normspann för antal medarbetare som den verksamhetsnära chefen har ansvar för.

Förvaltningen instämmer i rådets förslag. Staden har tagit fram en riktlinje för chefsstruktur. Staden har utifrån organisations- och arbetsmiljöforskningen tagit fram ett riktvärde att utgå ifrån för antalet medarbetare per chef. Riktvärdet baseras bland annat på verksamhetens olika komplexitet och ska vara cirka 10 till cirka 30 medarbetare per chef.

Förslag gällande personal inom hälso- och sjukvården

Rådets förslag till insats: Regioner och kommuner bör skapa förutsättningar för och följa verksamheternas systematiska arbetsmiljöarbete, bland annat genom att utveckla insatser som främjar en god arbetsmiljö.

Förvaltningen instämmer i rådets förslag.

Rådets förslag till insats: Regioner och kommuner bör arbeta systematiskt med att stödja medarbetarna till att arbeta med arbetsuppgifter som är prioriterade i relation till sin kompetens.

Förvaltningen instämmer i rådets förslag.

Rådets förslag på insats: Regioner och kommuner bör vidta åtgärder för att säkerställa att digitala verktyg är användarvänliga och effektiva.

Förvaltningen instämmer i rådets förslag. Äldreförvaltningen har sedan 2024 en digitaliseringsplan med inriktning 2025-2026. Planen är ett gemensamt vägledande underlag för att möta och hantera aktuella och framtida behov av verksamhetsutveckling med stöd av teknik inom äldreomsorgen.

Rådets förslag till insats: Regioner och kommuner bör skapa förutsättningar för verksamhetschefen att säkerställa tid och resurser för systematisk och kontinuerlig fortbildning och kompetensutveckling för professionerna inom hälso- och sjukvården.

Förvaltningen instämmer i rådets förslag. Fortbildning i nya tekniker och arbetssätt är nödvändigt för att medarbetaren ska kunna genomföra sina arbetsuppgifter på ett patientsäkert sätt och för att verksamheterna ska kunna följa kunskapsutvecklingen. Stadens kliniskt tränings centrum (KTC) och metodrum är ett bra

exempel på hur stadens verksamheter arbetar med att säkerställa medarbetarnas möjlighet till kontinuerlig utbildning i nya tekniker och arbetssätt. Verksamheterna behöver ge förutsättningar för medarbetare att delta. Staden behöver även bevaka den kommande utredningen, Behörighet och yrkesreglering inom hälso- och sjukvården och tandvården Dir 2023:148. I den analyseras förändringar som kan behövas i regelverk och strukturer för reglerade yrken. Bland annat kommer utredningen bedöma om det är lämpligt att införa krav på kontinuerlig utbildning för vissa legitimerade yrkesgrupper.

Rådets förslag till insats: Regioner, kommuner, universitet och högskolor bör öka möjligheterna till kompetensutveckling och karriärvägar för respektive profession.

Förvaltningen instämmer i rådets förslag. Staden har påbörjat ett arbete med att införa kompetenstege för legitimerad sjuksköterska.

Rådets förslag till insats: Regioner, kommuner, universitet och högskolor bör samverka för att stimulera karriärutvecklingsprogram i syfte att öka antalet erfarna forskarhandledare inom regioner och kommuner.

Förvaltningen har inte några synpunkter på förslaget.

Rådets förslag till insats: Regioner och kommuner bör genomföra insatser i syfte att öka förutsättningarna för att seniora medarbetare ska vilja arbeta kvar i hälso- och sjukvården.

Förvaltningen instämmer i rådets förslag.

Rådets förslag på insats: Regioner, kommuner, universitet och högskolor bör genomföra insatser för att främja rekryteringen av underrepresenterat kön till yrken inom hälso- och sjukvården.

Förvaltningen instämmer i rådets förslag.

Rådets förslag på insats: Regioner och kommuner bör införa introduktions- och mentorsprogram för nytexaminerade professioner i hälso- och sjukvården.

Förvaltningen instämmer delvis i rådets förslag. Äldreförvaltningen ställer sig tveksam till att anställa nytexaminerade professioner som saknar erfarenhet inom kommunal hälso- och sjukvård.

Däremot är förvaltningen positiv till att införa en strukturerad introduktion för nyanställd legitimerad personal. Staden har tagit fram en webbutbildning – introduktionsutbildning för sjuksköterskor inom äldreomsorgen. Äldreförvaltningen har genomfört en stadsövergripande introduktion till den kommunala hälso- och sjukvården för nyanställd legitimerad personal.

Rådets förslag till insats: Regioner, kommuner, universitet och högskolor bör genomföra insatser för att främja rekryteringen av underrepresenterat kön till yrken inom hälso- och sjukvården.

Förvaltningen instämmer i rådets förslag.

Professorer och andra lärare vid universitet och högskolor

Rådets förslag till insats: Universitet och högskolor, regioner och kommuner bör i större utsträckning inrätta förenade anställningar även för andra yrkesgrupper än specialistutbildade läkare och tandläkare.

Förvaltningen instämmer i rådets förslag. Förenade anställningar skulle bidra till att säkerställa god kvalitet i verksamheten och i den verksamhetsförlagda undervisningen samt bidra till kommunens och högskolans kompetensförsörjning.

Utbildning och forskning vid universitet och högskolor

Rådets förslag till insats: Universitet och högskolor bör enas om de kliniska moment som en student inom en viss hälso- och sjukvårdsutbildning ska kunna genomföra efter genomgången utbildning, oberoende av vilket lärosäte som utfärdar examen.

Förvaltningen instämmer i rådets förslag dock behöver universitet och högskolor inhämta synpunkter och samverka med kommuner och regioner kring vilka kliniska moment en student ska kunna genomföra efter en examen.

Rådets förslag på insatser som kräver beslut av regering/riksdag som kan påverka stadens kommande uppdrag

Rådets förslag till insats: Regeringen bör ge lämplig myndighet i uppdrag att ta fram ett nationellt ledarskapsprogram för chefer inom hälso- och sjukvård och tandvård.

Förvaltningen instämmer i rådets förslag. Förvaltningen anser att det behövs en specifik ledarskapsutbildning för chefer inom kommunal hälso- och sjukvård. Ledarskap i den kommunala hälso-

och sjukvården kräver kunskap och förståelse för kärnverksamheten, ledning, styrning och organisation samt att kunna relatera till strukturella, kulturella och politiska faktorer i sin omgivning. Det behövs utöver goda kunskaper i Hälso- och sjukvårdslagen även god kunskap om socialtjänstlagen (SoL) och Lagen om stöd och service till vissa funktionsnedsatta (LSS) Samtidigt behövs ett gott och hållbart ledarskap för att stötta medarbetare, säkerställa en god och hållbar arbetsmiljö och säkra kompetensförsörjningen i hälso- och sjukvården.

Rådets förslag på insats: Kravet på ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete ska kompletteras med krav på att ledningssystemet ska vara certifierat av ett ackrediterat certifieringsorgan.

Förvaltningen instämmer i rådets förslag.

Rådets förslag på insats: Regeringen bör säkerställa att avtal för vårdvetenskaplig utbildning, lärande och forskning (VULF-avtal) införs för vissa hälso- och sjukvårdsutbildningar i högskolan.

Förvaltningen instämmer i rådets förslag och lyfter betydelsen av samverkan mellan vårdgivare och högskola, en nationell handledarutbildning, IT-stöd för samordning av verksamhetsförlagd utbildning samt ett nationellt avtal för vårdvetenskaplig utbildning, lärande och forskning.

Förvaltningen instämmer i flera av rådets förslag på insatser. Dock önskar förvaltningen ett förtydligande om vilket förhållande som den förslagna nationella planen för hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning har till andra styrdokument.

Förvaltningen ser svårigheter med att rådets föreslagna insatser hinner införas i nuvarande styrdokument för berörda aktörer då planen gäller 2025 – 2028.

Förvaltningen anser att vissa av rådets förslag till insatser i planen behöver en noggrannare kostnadsberäkning.

Patric Rylander
Äldredirektör
Äldreförvaltningen

Jonna Hermansson
Avdelningschef
Äldreförvaltningen

Bilagor

Remiss av förslag till nationell plan för hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning